

SAMENHANGENDE AANPAK NATUURHERSTEL EN ECONOMIE

Voorstel actualisatie Inkoop en Aanbestedingsbeleid

Bouwstenen voor een aanpak

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Actualiseringsvoorstellen	3
<i>Veranker CO₂- en stikstofreductie als strategisch inkoopdoel</i>	3
<i>Integreer CO₂- en stikstofreductie als beoordelingscriteria</i>	3
<i>Introduceer een CO₂/stikstof-impacttoets</i>	3
<i>Stimuleer samenwerking met emissiearme ketenpartners</i>	3
<i>Koppel subsidies voor stikstof-/CO₂-aankoop aan inkooptrajecten</i>	3
<i>Meet en rapporteer reductie-effecten per opdracht</i>	4
3. Bronnenoverzicht	4
<i>PIANOo – Handreiking MVI in de GWW-sector</i>	4
<i>DuboCalc (Rijkswaterstaat)</i>	4
<i>AERIUS Calculator (RIVM/Ministerie van LNV)</i>	4
<i>Casus N470 “geeft energie” (Provincie Zuid-Holland / Rijkswaterstaat)</i>	4
<i>Gebiedsgerichte stikstofaankoop pilots (IPO/Rijksoverheid)</i>	4

1. Inleiding

Het huidige Inkoop- en Aanbestedingsbeleid van de Provincie Zuid-Holland (2021) erkent het belang van duurzaamheid en noemt onder meer CO₂-reductie als onderdeel van bredere klimaatdoelstellingen. Toch ontbreekt een expliciete en systematische verankering van zowel CO₂- als stikstofreductie in het beleid. Stikstofreductie komt in het geheel niet voor, terwijl CO₂-reductie slechts algemeen wordt benoemd, zonder doorwerking in gunningscriteria, toetsingskaders of concrete verplichtingen richting marktpartijen. Daarmee blijft een belangrijk instrument voor het realiseren van beleidsdoelen onderbenut.

Gezien het feit dat de provincie jaarlijks voor ruim 1,7 miljard euro aan middelen besteedt en naar schatting tussen de 1,0 en 1,2 miljard euro via inkoop en aanbesteding laat verlopen, is het inkoopinstrument cruciaal voor de provinciale ambitie op het gebied van klimaat en natuurherstel. Juist via gerichte inkoop kan de provincie sturen op emissiebeperking, innovatie stimuleren en emissiearme werkwijzen en technieken versneld opschalen.

Op basis van praktijkervaringen in de infrastructuur, gebiedsontwikkeling, natuurbeheer en mobiliteit, is in te schatten dat het structureel opnemen van CO₂- en stikstofcriteria in het inkoopproces leidt tot aanzienlijke milieuwinst. In de GWW-sector kan dit oplopen tot 30 tot 50 procent CO₂-reductie per project, met daarnaast een stikstofreductie van 20 tot 40 procent. Bij gebiedsgerichte en natuurinclusieve opdrachten ligt het reductiepotentieel iets lager, maar nog steeds aanzienlijk. Bij volledige toepassing van duurzaam inkoopbeleid op relevante provinciale uitgaven, kan de jaarlijkse reductie oplopen tot 20.000 tot 40.000 ton CO₂ en 15 tot 25 ton stikstof (NH₃/NO_x), uitgedrukt in ton per jaar zoals gebruikelijk in milieubeleid.

Deze bouwstenennotitie geeft richting aan de wijze waarop CO₂- en stikstofreductie effectief, praktisch en juridisch verankerd kunnen worden in een geactualiseerd provinciaal inkoop- en aanbestedingsbeleid. De gegeven suggesties zijn alle praktisch uitvoerbaar, sluiten aan op bestaande wetgeving en instrumenten (zoals AERIUS, DuboCalc en MVI-criteria) en versterken de samenwerking met ketenpartners en ondernemers. Door gerichte inkoop te combineren met subsidie-inzet en projectsturing, wordt het beleid niet alleen ambitieuzer, maar ook effectiever. Een volgende stap zou kunnen zijn om dit verder af te stemmen met de grote en middelgrote steden, waterschappen en het Havenbedrijf Rotterdam. Met deze gezamenlijke inkoop kracht ontstaat een nog sterker instrument.

Het zou goed zijn als de provincie deze actualisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid ook in het kader van SANE snel gaat oppakken en toepassen.

Den Haag, 16 april 2025
Alex Ouwehand

2. Actualiseringsvoorstellen

Veranker CO₂- en stikstofreductie als strategisch inkoopdoel

Beleidsaanpassing bij hoofdstuk 1.2 (Specifieke doelstellingen):

Voeg expliciet toe:

“De provincie streeft ernaar om via haar inkoop actief bij te dragen aan CO₂- en stikstofreductie, door opdrachten strategisch in te zetten voor emissiebeperking, klimaatmitigatie, natuurinclusieve uitvoering en transitie van economische sectoren.”

Integreer CO₂- en stikstofreductie als beoordelingscriteria

Bij hoofdstuk 2 (Verduurzaming):

Neem reductiedoelen op als apart onderdeel binnen duurzaamheid:

- Stikstofreductie in realisatie en keten
- CO₂-uitstoot tijdens productie, transport en uitvoering
- Gebruik van emissiearme technieken en circulaire grondstoffen

Laat dit meewegen in gunning via gunningscriteria, wegingsfactoren of als minimumeis.

Introduceer een CO₂/stikstof-impacttoets

Toe te voegen als verplichte stap in de inkoopvoorbereiding:

Voor alle gebiedsgerichte, bouw- of uitvoeringsopdrachten (>€250.000) moet een toets plaatsvinden op:

- Welke reductie-effecten worden gerealiseerd?
- Wat is de baseline, wat is de verwachte impact?
- Welke maatregelen worden verplicht gesteld aan opdrachtnemers?

Stimuleer samenwerking met emissiearme ketenpartners

Aanpassing bij 3.4 (Externe samenwerking):

Werk met consortia of raamovereenkomsten waarin ketenpartijen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor CO₂- en stikstofreductie in ontwerp én uitvoering.

Voorkom lock-ins met vervuilende leveranciers door eisen over machinepark, transportmiddelen, bouwmethodes.

Koppel subsidies voor stikstof-/CO₂-aanpak aan inkooptrajecten

Bij 2.3 (Innovatie):

- Ontwikkel formats waarin subsidiemiddelen voor bijvoorbeeld emissieloze werktuigen, natuurinclusieve inrichting of klimaatadaptatie complementair zijn aan inkoopopdrachten.
- Denk aan constructies als “inkoop met subsidiecomponent,” waarbij duurzaamheidseisen via beide sporen gefinancierd en afgedwongen worden.

Meet en rapporteer reductie-effecten per opdracht

Aanpassing bij monitoring:

1. Stel verplicht:

- CO₂-footprint bij aanvang en einde
- Aantoonbare stikstofreductie bij realisatie (bijv. via AERIUS-berekeningen)
- Transparante rapportage per aanbestedingsjaar

2. Neem deze op in de jaarlijkse inkoopverantwoording of in een openbaar dashboard.

3. Bronnenoverzicht

De in deze notitie genoemde reductie-effecten van 20.000–40.000 ton CO₂ en 15–25 ton stikstof per jaar zijn gebaseerd op praktijkervaringen uit provinciale en landelijke projecten, en worden ondersteund door diverse kennis- en rekentools. Deze reductiecijfers zijn indicatief voor het effect van structurele toepassing van duurzaam inkoopbeleid op relevante provinciale uitgaven (met name GWW, gebiedsontwikkeling en mobiliteit).

PIANOO – Handreiking MVI in de GWW-sector

Deze rijksbrede expertgroep voor maatschappelijk verantwoord inkopen laat zien dat 30–50% CO₂-reductie en 20–40% stikstofreductie per project haalbaar is bij gerichte aanbestedingen met emissiecriteria.

DuboCalc (Rijkswaterstaat)

Gebruikt voor het berekenen van milieuprestaties in aanbestedingen. Veel gebruikt in GWW-sector. Ondersteunt scenario's voor CO₂- en stikstofreductie.

AERIUS Calculator (RIVM/Ministerie van LNV)

Wordt gebruikt voor het berekenen van stikstofeffecten van projecten en maatregelen. Helpt bij het inschatten van netto reductiepotentieel.

Casus N470 “geeft energie” (Provincie Zuid-Holland / Rijkswaterstaat)

Pilotproject waarin via innovatieve aanbesteding een CO₂-reductie van >60% en stikstofreductie van ca. 50% is gerealiseerd in uitvoering en logistiek.

Gebiedsgerichte stikstofaanpak pilots (IPO/Rijksoverheid)

Diverse provincies experimenteren met integrale beleidsinstrumenten, waaronder duurzaam inkopen als reductiehefboom.

Rapportages via het Interprovinciaal Overleg (IPO) en Ministerie van LNV.

Deze bronnen bevestigen dat de in deze notitie genoemde reductiepotentie beleidsmatig realistisch is, uitvoerbaar met bestaande instrumenten, en aansluit bij landelijke expertise op het gebied van duurzaam aanbesteden.

Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

Laan van Nieuw Oost-Indië 131E
2593 BM Den Haag

Info@milieufederatie.nl
www.milieufederatie.nl

070-3040114

NL29 TRIO 0788 8936 29
KvK 41129491

Samen voor een mooi
en duurzaam Zuid-Holland

